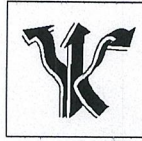

ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ”

Інститут безпеки

МАУП

Кафедра національної безпеки

Затверджую:

Завідувач кафедри національної безпеки

Іван СЕРВЕЦЬКИЙ
2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ ТА АСИМЕТРИЧНІ КОНФЛІКТИ»**

Спеціальності: **262 правоохоронна діяльність**

Освітнього рівня: **другий (магістерський) рівень**

Освітньої програми: **Правоохоронна діяльність**

Спеціалізація: _____

Київ МАУП 2025

Робоча програма з навчальної дисципліни «Гібридні загрози та асиметричні конфлікти» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 Правоохоронна діяльність:

Розробник:

Сергій Олексійович Лисенко - доктор наук з державного управління, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри національної безпеки.

_____
(підпис)

Сергій ЛИСЕНКО

Робочу програму погоджено

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність»

_____
(підпис)

Олександр САВКА

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри національної безпеки

Протокол № 1 від «07» 08 _____ 2025 року

Завідувач кафедри національної безпеки

_____
(підпис)

Іван СЕРВЕЦЬКИЙ

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Найменування показників	Гібридні загрози та асиметричні конфлікти	
	очна (денна)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС/годинах	3 кредита/90 год Лекції : 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів	2	2
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	3	3
Обсяг годин, у тому числі:		
- Аудиторні	34	4
- Лекційні	20	2
- Семінарські	14	2
- Лабораторні	-	-
Самостійна робота, год	56	86
Форма семестрового контролю	залік	

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системного розуміння сутності, природи та сучасних форм прояву гібридних загроз і асиметричних конфліктів, засвоєнні теоретичних, організаційно-правових та прикладних засад їх виявлення, аналізу і нейтралізації, а також у набутті здатності оцінювати вплив комплексних деструктивних чинників на національну безпеку, державне управління, суспільну стійкість, інформаційний простір, економіку, критичну інфраструктуру й обороноздатність держави в умовах нестабільного безпекового середовища.

Завдання навчальної дисципліни полягають у вивченні теоретичних підходів до розуміння гібридних загроз та асиметричних конфліктів, дослідженні їх

структури, суб'єктного складу, інструментів і механізмів реалізації, з'ясуванні особливостей поєднання воєнних, інформаційних, політичних, економічних, кібернетичних, психологічних та інших форм впливу, аналізі нормативно-правових та інституційних засад протидії таким загрозам, опануванні підходів до виявлення, оцінювання й прогнозування ризиків у сфері національної безпеки, формуванні вмій аналізувати сучасні конфліктні моделі, дії державних і недержавних акторів, інформаційно-психологічні операції, дезінформаційні кампанії, кіберзагрози та інші інструменти асиметричного впливу, а також у розвитку здатності обґрунтовувати напрями вдосконалення державної політики, стратегічного планування та міжвідомчої координації у сфері протидії гібридним загрозам і забезпечення національної стійкості.

Перелік компетентностей та результатів навчання, що формує дана дисципліна:

Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна: ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. СК5. Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності. СК7. Здатність ефективно здійснювати правове виховання молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок. СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна. Здобувачі повинні досягти таких програмних результатів навчання: РН1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять. РН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів. РН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків. РН15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Гібридні загрози та асиметричні конфлікти як наукова і практична категорія

Розглядаються поняття гібридної загрози, асиметричного конфлікту, безпекового середовища, національної стійкості та стратегічного реагування. Аналізується місце гібридних і асиметричних форм протидії у сучасній системі міжнародної та

національної безпеки, а також їхній вплив на державне управління, суспільні процеси, обороноздатність і стабільність держави.

Тема 2. Теоретичні засади дослідження гібридних загроз і асиметричних конфліктів

Розглядаються основні наукові підходи до розуміння природи гібридних загроз, асиметрії сил, нетрадиційних форм протиборства та комплексного впливу на державу і суспільство. Досліджуються ознаки, закономірності, структура та логіка розвитку гібридних процесів, а також роль багатокомпонентного впливу у формуванні сучасних конфліктних моделей.

Тема 3. Суб'єкти, інструменти та механізми реалізації гібридних загроз

Аналізуються державні та недержавні актори, які беруть участь у реалізації гібридних стратегій, зокрема іноземні держави, спецслужби, терористичні структури, приватні військові компанії, інформаційні мережі, проксі-суб'єкти та інші учасники деструктивного впливу. Розглядаються інструменти політичного тиску, економічного примусу, інформаційного впливу, кібероперацій, диверсійної діяльності, психологічного тиску й інших форм асиметричного впливу.

Тема 4. Інформаційно-психологічний компонент гібридних загроз

Розглядаються інформаційно-психологічні операції, дезінформація, маніпуляція суспільною свідомістю, пропагандистські кампанії та інші форми інформаційного впливу як ключові елементи гібридного протиборства. Аналізується роль інформаційного простору у формуванні суспільних настроїв, підриві довіри до державних інституцій, дестабілізації політичної системи та впливі на прийняття управлінських рішень.

Тема 5. Кіберзагрози як складова гібридної агресії

Досліджуються кіберзагрози, кібератаки, цифрові диверсії, втручання у функціонування інформаційних систем і критичної інфраструктури як інструменти асиметричного конфлікту. Аналізуються механізми використання кіберпростору для досягнення стратегічних цілей, порушення стійкості державних інституцій, економічної дестабілізації, інформаційного впливу та послаблення системи національної безпеки.

Тема 6. Економічні, політичні та соціальні аспекти гібридних загроз

Розглядаються економічний тиск, санкційні механізми, енергетична залежність, торговельні обмеження, політична дестабілізація, соціальне розколювання та інші невоєнні форми впливу, що використовуються у гібридному протиборстві. Аналізується взаємозв'язок між політичними, економічними та соціальними чинниками в структурі асиметричних конфліктів і визначається їх значення для формування вразливостей держави.

Тема 7. Нормативно-правові та інституційні засади протидії гібридним загрозам

Аналізуються правові механізми, стратегічні документи, інституційна система та компетенція державних органів у сфері запобігання і протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам. Розглядаються питання міжвідомчої координації, правового режиму реагування на безпекові виклики, функціонування сектору безпеки і оборони, а також напрями вдосконалення державної політики в умовах складного загрозового середовища.

Тема 8. Національна стійкість і стратегічне реагування на гібридні загрози

Розглядаються поняття національної стійкості, кризового реагування, безперервності функціонування державних інституцій і стратегічного управління у сфері безпеки. Досліджуються підходи до підвищення спроможності держави протистояти гібридним впливам, забезпечувати адаптивність системи управління, зберігати функціональність критичних секторів і підтримувати суспільну стабільність у кризових умовах.

Тема 9. Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам

Розглядаються підходи міжнародних організацій, зарубіжних держав і безпекових структур до виявлення, стримування та нейтралізації гібридних загроз. Аналізуються міжнародні стандарти, механізми співробітництва, спільного реагування, стратегічних комунікацій, кіберзахисту й інформаційної безпеки, а також можливості використання зарубіжного досвіду для посилення національної системи безпеки.

Тема 10. Перспективи розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам

Розглядаються сучасні тенденції трансформації безпекового середовища, нові форми асиметричного впливу, зростання ролі цифрових технологій, інформаційних операцій і мережевих механізмів дестабілізації. Аналізуються перспективи вдосконалення стратегічного планування, міжвідомчої взаємодії, інституційної модернізації, ризик-менеджменту, системи національної стійкості та комплексної державної політики у сфері протидії гібридним загрозам.

Назви тем	Кількість годин							
	очна (денна) форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретико-концептуальні та структурно-функціональні засади гібридних загроз і асиметричних конфліктів								
Тема 1. Гібридні загрози та асиметричні конфлікти як наукова і практична категорія.	8	2	1	5	9	2	2	9
Тема 2. Теоретичні засади дослідження гібридних загроз і асиметричних конфліктів.	8	2	1	5	9			9

Тема 3. Суб'єкти, інструменти та механізми реалізації гібридних загроз.	9	2	2	5	9			9
Тема 4. Інформаційно-психологічний компонент гібридних загроз.	9	2	1	6	9			9
Тема 5. Кіберзагрози як складова гібридної агресії.	10	2	2	6	9			9
Змістовий модуль 2. Організаційно-правові та стратегічні аспекти протидії гібридним загрозам і асиметричним конфліктам								
Тема 6. Економічні, політичні та соціальні аспекти гібридних загроз.	9	2	1	6	9			9
Тема 7. Нормативно-правові та інституційні засади протидії гібридним загрозам.	9	2	2	5	9			8
Тема 8. Національна стійкість і стратегічне реагування на гібридні загрози.	9	2	1	6	9			8
Тема 9. Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам.	9	2	2	5	9			8
Тема 10. Перспективи розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам.	10	2	1	7	9			8
Модульна контрольна робота								
Всього:	90	20	14	56	90	2	2	86
Форма контролю: залік								

Теми семінарських / практичних занять

№ сем. зан.	Назва теми	Кількість годин
-------------	------------	-----------------

1.	<p>Тема 1. Гібридні загрози та асиметричні конфлікти як наукова і практична категорія. 1. Поняття гібридних загроз та асиметричних конфліктів. 2. Сутність безпекового середовища в умовах багатовимірних загроз. 3. Співвідношення традиційних і нетрадиційних форм протиборства. 4. Місце гібридних загроз у системі національної безпеки. 5. Вплив асиметричних конфліктів на державне управління та суспільну стабільність. 6. Основні ознаки сучасного гібридного протиборства. 7. Практичне значення дослідження гібридних загроз у сучасних умовах. Завдання: Осмислити сутність гібридних загроз та асиметричних конфліктів, визначити їх місце в системі сучасних безпекових викликів і з'ясувати їх вплив на функціонування держави та суспільства. Результат: Розуміння здобувачами природи гібридних загроз та асиметричних конфліктів, їх основних ознак, форм прояву та значення для системи національної безпеки.</p>	2
2.	<p>Тема 2. Теоретичні засади дослідження гібридних загроз і асиметричних конфліктів. 1. Наукові підходи до розуміння гібридних загроз. 2. Асиметрія сил як основа сучасного конфлікту. 3. Комплексний характер багатокomпонентного впливу. 4. Закономірності розвитку гібридного протиборства. 5. Структура й логіка асиметричного конфлікту. 6. Роль міждисциплінарного підходу у вивченні сучасних загроз. 7. Теоретичне значення дослідження гібридних процесів для безпекової науки. Завдання: Опанувати теоретичні підходи до розуміння гібридних загроз і асиметричних конфліктів, з'ясувати їх структуру, логіку розвитку та значення для сучасної безпекової аналітики. Результат: Розуміння здобувачами теоретичних засад дослідження гібридних процесів і вміння характеризувати основні закономірності сучасного асиметричного протиборства.</p>	1
3.	<p>Тема 3. Суб'єкти, інструменти та механізми реалізації гібридних загроз. 1. Державні та недержавні актори гібридного протиборства. 2. Роль спецслужб, проксі-структур і мережевих суб'єктів. 3. Політичний, економічний та інформаційний тиск як інструменти гібридного впливу. 4. Кібероперації та диверсійна діяльність у структурі асиметричних дій. 5. Психологічний вплив як засіб дестабілізації. 6. Механізми прихованої реалізації ворожих стратегій. 7. Взаємодія різних інструментів у межах єдиної гібридної моделі. Завдання: Проаналізувати основних суб'єктів, інструменти та механізми реалізації гібридних загроз, з'ясувати способи поєднання різних форм впливу в</p>	2

	сучасному конфліктному середовищі. Результат: Розуміння здобувачами суб'єктного складу гібридного протиборства та вміння визначати основні механізми реалізації деструктивного впливу.	
4.	Тема 4. Інформаційно-психологічний компонент гібридних загроз. 1. Інформаційний простір як поле гібридного протиборства. 2. Дезінформація як інструмент впливу на суспільну свідомість. 3. Пропаганда, маніпуляція та психологічний тиск у сучасних конфліктах. 4. Формування деструктивних наративів та їх поширення. 5. Підрив довіри до державних інституцій через інформаційні операції. 6. Інформаційно-психологічний вплив на прийняття рішень. 7. Шляхи протидії дестабілізаційним кампаніям. Завдання: Осмислити роль інформаційно-психологічного впливу в структурі гібридних загроз, визначити механізми дезінформації та способи підриву суспільної й політичної стабільності. Результат: Розуміння здобувачами сутності інформаційно-психологічних операцій і вміння визначати їх значення в системі сучасних гібридних загроз.	1
5.	Тема 5. Кіберзагрози як складова гібридної агресії. 1. Кіберпростір як середовище сучасного конфлікту. 2. Кібератаки як інструмент асиметричного впливу. 3. Втручання у функціонування державних інформаційних систем. 4. Кібердиверсії та загрози критичній інфраструктурі. 5. Використання цифрових технологій для дестабілізації держави. 6. Вплив кіберзагроз на економічну, інформаційну та оборонну безпеку. 7. Кіберзахист як елемент протидії гібридній агресії. Завдання: Дослідити роль кіберзагроз у структурі гібридної агресії, з'ясувати основні форми кібернетичного впливу та їх наслідки для національної безпеки. Результат: Розуміння здобувачами значення кіберпростору в сучасному протиборстві та вміння характеризувати кіберзагрози як важливий інструмент асиметричного конфлікту.	2
6.	Тема 6. Економічні, політичні та соціальні аспекти гібридних загроз. 1. Економічний тиск і санкційні механізми в гібридному протиборстві. 2. Енергетична залежність як фактор вразливості держави. 3. Політична дестабілізація як інструмент зовнішнього впливу. 4. Соціальне розколювання та штучне підсилення внутрішніх конфліктів. 5. Використання кризових явищ у структурі гібридних загроз. 6. Взаємозв'язок політичних, економічних і соціальних чинників. 7. Роль невоєнних інструментів у досягненні стратегічних цілей. Завдання: Проаналізувати економічні, політичні та соціальні	1

	аспекти гібридних загроз, з'ясувати їх взаємозв'язок і значення для формування вразливостей держави. Результат: Розуміння здобувачами комплексного характеру невоєнних форм впливу та вміння визначати їх роль у системі сучасних гібридних конфліктів.	
7.	Тема 7. Нормативно-правові та інституційні засади протидії гібридним загрозам. 1. Правові механізми протидії гібридним загрозам. 2. Стратегічні документи у сфері національної безпеки. 3. Повноваження державних органів у системі реагування на складні безпекові виклики. 4. Інституційна архітектура сектору безпеки і оборони. 5. Міжвідомча координація в умовах гібридного протиборства. 6. Правові режими реагування на асиметричні конфлікти. 7. Напрями вдосконалення державної політики у сфері протидії гібридним загрозам. Завдання: Опанувати нормативно-правові та інституційні засади протидії гібридним загрозам, з'ясувати роль державних органів і механізмів координації в умовах багатовимірних безпекових викликів. Результат: Розуміння здобувачами правових та інституційних основ протидії гібридним загрозам і вміння характеризувати механізми державного реагування.	2
8.	Тема 8. Національна стійкість і стратегічне реагування на гібридні загрози. 1. Поняття національної стійкості у сучасному безпековому дискурсі. 2. Кризове реагування як елемент державної політики безпеки. 3. Безперервність функціонування державних інституцій в умовах загроз. 4. Адаптивність системи управління до гібридних викликів. 5. Збереження функціональності критичних секторів. 6. Стратегічне управління як механізм підвищення стійкості. 7. Роль суспільної консолідації у протидії деструктивному впливу. Завдання: Осмислити значення національної стійкості та стратегічного реагування у системі протидії гібридним загрозам, визначити ключові підходи до збереження функціональності держави у кризових умовах. Результат: Розуміння здобувачами сутності національної стійкості та вміння визначати основні механізми стратегічного реагування на гібридні впливи.	1
9.	Тема 9. Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам. 1. Підходи міжнародних організацій до виявлення та стримування гібридних загроз. 2. Зарубіжний досвід стратегічних комунікацій і кіберзахисту. 3. Механізми міжнародного безпекового співробітництва. 4. Колективне реагування на асиметричні виклики. 5. Міжнародні стандарти інформаційної та кібернетичної	2

	<p>безпеки. 6. Адаптація зарубіжного досвіду до національної системи безпеки. 7. Значення міжнародної взаємодії для посилення державної стійкості. Завдання: Проаналізувати міжнародний досвід протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам, з'ясувати роль міжнародної кооперації та визначити можливості використання зарубіжних практик у національних умовах. Результат: Розуміння здобувачами основних міжнародних підходів до протидії гібридним загрозам і вміння оцінювати перспективи їх адаптації в українській практиці.</p>	
10.	<p>Тема 10. Перспективи розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам. 1. Трансформація сучасного безпекового середовища. 2. Нові форми асиметричного впливу в умовах цифровізації. 3. Посилення ролі мережевих механізмів дестабілізації. 4. Значення стратегічного планування у сфері безпеки. 5. Інституційна модернізація системи реагування на гібридні загрози. 6. Ризик-менеджмент і прогнозування в державній політиці. 7. Перспективи розвитку системи національної стійкості. Завдання: Осмислити перспективи розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам, визначити роль стратегічного планування, модернізації інституцій та ризик-менеджменту у зміцненні національної безпеки. Результат: Розуміння здобувачами основних напрямів удосконалення державної політики у сфері протидії гібридним загрозам і вміння оцінювати перспективи розвитку системи національної стійкості.</p>	1

Самостійна робота

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Гібридні загрози та асиметричні конфлікти» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; опрацювання матеріалів правозастосовної практики, підготовку аналітичних і порівняльних висновків та формування навичок науково-правового аналізу; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Вимоги до написання рефератів та есе

Загальні положення:

Реферат та есе є формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти і спрямовані на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок науково-правового аналізу, аргументації правових позицій, критичного мислення та академічного письма.

Під час виконання рефератів та есе здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства України, стандартів вищої освіти та внутрішніх нормативних актів закладу вищої освіти.

Мета та навчальні завдання:

- формування здатності здійснювати самостійний аналіз доктринальних і нормативних джерел у сфері права;
- розвиток умінь формулювати та аргументовано обґрунтовувати власну правову позицію;
- набуття навичок наукового письма та коректного використання правової термінології;
- удосконалення навичок систематизації, узагальнення та критичної оцінки правової інформації.

Вимоги до змісту

Реферат

Реферат має аналітико-узагальнювальний характер і повинен:

- розкривати теоретичні підходи до обраної правової проблеми;
- містити аналіз норм законодавства, практики Європейського суду з прав людини (за наявності);
- відображати сучасні наукові позиції українських та зарубіжних дослідників;
- завершуватися обґрунтованими висновками.

Структура реферату:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ (обґрунтування актуальності, мета і завдання)
4. Основна частина (2–3 логічно пов'язані розділи)
5. Висновки
6. Список використаних джерел

Есе

Есе має аналітично-дискусійний характер і спрямоване на виклад та обґрунтування власної позиції здобувача щодо конкретної правової проблеми.

Есе повинно:

- містити чітко сформульовану авторську правову позицію;
- демонструвати здатність до критичного аналізу правових явищ;
- містити аргументацію з посиланням на нормативні акти, доктрину та судову практику;
- відображати логічну цілісність і самостійність мислення.

Рекомендована структура есе:

1. Вступ (постановка проблеми)
2. Основна частина (аргументація позиції, аналіз альтернативних підходів)
3. Висновки (узагальнення та власні висновки)

Вимоги до обсягу:

- Реферат – 7–15 сторінок друкованого тексту
- Есе – 4–8 сторінок друкованого тексту

(без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел)

Вимоги до оформлення:

- формат сторінки – А4;
- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- нумерація сторінок – арабськими цифрами (з другої сторінки);
- абзацний відступ – 1,25 см.

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинних національних стандартів бібліографічного опису (ДСТУ 8302:2015).

Вимоги до джерельної бази:

Кількість використаних джерел:

- реферат – не менше 10 джерел;
- есе – не менше 5 джерел.

До джерел належать:

- Конституція України;
- закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- рішення Конституційного Суду України;
- практика Європейського суду з прав людини;
- наукові монографії, статті фахових видань;
- офіційні міжнародні документи.

Академічна доброчесність:

Робота повинна бути виконана самостійно.

Не допускаються:

- плагіат, використання програмних засобів штучного інтелекту;
- некоректне цитування;
- використання недостовірних або неперевірених джерел.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності робота не зараховується та підлягає доопрацюванню відповідно до внутрішніх положень ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача (СРЗ)

№ п/п	Зміст завдань для самостійної роботи здобувача	Форми контролю
----------	--	-------------------

		СРЗ
1	<p>Тема 1. Гібридні загрози та асиметричні конфлікти як наукова і практична категорія. Підготувати короткий аналітичний опис сутності гібридних загроз та асиметричних конфліктів, визначивши їх місце в системі сучасних безпекових викликів, державного управління та національної безпеки. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: гібридна загроза, асиметричний конфлікт, безпекове середовище, національна безпека, стійкість, дестабілізація, стратегічне реагування, нетрадиційне протиборство, багатовимірний вплив, конфлікт, загроза, виклик, ризик, кризове середовище, безпекова політика, державне управління, стійкість держави, нестабільність, вплив, протидія.</p>	Презентація результатів
2	<p>Тема 2. Теоретичні засади дослідження гібридних загроз і асиметричних конфліктів. Підготувати короткий текстовий матеріал про основні теоретичні підходи до розуміння природи гібридних загроз, асиметрії сил і багатокomпонентного впливу на державу та суспільство. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: теорія конфлікту, асиметрія, гібридне протиборство, нетрадиційна війна, багатокomпонентний вплив, конфліктна модель, безпекова аналітика, деструктивний вплив, структура загрози, закономірність розвитку, стратегічний вплив, комплексний підхід, середовище конфлікту, нестандартна загроза, науковий підхід, міждисциплінарність, конфліктогенність, ризикова ситуація, модель протидії, аналітичне дослідження.</p>	Презентація результатів
3	<p>Тема 3. Суб'єкти, інструменти та механізми реалізації гібридних загроз. Підготувати короткий аналітичний опис основних суб'єктів гібридного протиборства та інструментів реалізації деструктивного впливу, визначивши особливості їх поєднання у сучасних конфліктах. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: державний актор, недержавний актор, проксі-суб'єкт, спецслужба, терористична структура, приватна військова компанія, інформаційна мережа, політичний тиск, економічний примус, психологічний вплив, диверсія, кібероперація, інформаційна операція, інструмент впливу, механізм реалізації, прихований вплив, мережевий суб'єкт, деструктивна діяльність, асиметричний інструмент, стратегія впливу.</p>	Презентація результатів
4	<p>Тема 4. Інформаційно-психологічний компонент гібридних загроз. Підготувати короткий аналітичний опис ролі інформаційно-психологічного впливу в структурі гібридних загроз, визначивши механізми дезінформації, пропаганди,</p>	Презентація результатів

	маніпуляції та підриву довіри до державних інституцій. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: дезінформація, пропаганда, маніпуляція, психологічний тиск, інформаційна операція, наратив, контрнатив, медіавплив, суспільна свідомість, підрив довіри, інформаційне середовище, когнітивний вплив, дестабілізація, фейк, викривлення інформації, репутаційний удар, громадська думка, інформаційна атака, психологічна операція, масова комунікація.	
5	Тема 5. Кіберзагрози як складова гібридної агресії. Підготувати короткий аналітичний опис кіберзагроз як інструменту гібридної агресії, визначивши їх вплив на державні інформаційні системи, критичну інфраструктуру та безпекове середовище. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: кіберзагроза, кібератака, кібердиверсія, кіберпростір, цифрова інфраструктура, інформаційна система, критична інфраструктура, кіберзахист, кібербезпека, цифровий вплив, хакерська атака, шкідливе програмне забезпечення, злам системи, втручання, цифровий ризик, державний ресурс, кібероперація, електронна мережа, інформаційний ресурс, кібероборона.	Презентація результатів
6	Тема 6. Економічні, політичні та соціальні аспекти гібридних загроз. Підготувати короткий текстовий матеріал про економічні, політичні та соціальні інструменти гібридного впливу, визначивши їх значення у формуванні вразливостей держави. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: економічний тиск, санкція, енергетична залежність, торговельне обмеження, політична дестабілізація, соціальний розкол, внутрішній конфлікт, суспільна напруга, кризове явище, політичний вплив, економічна вразливість, соціальна нестабільність, тиск на державу, протестний потенціал, ресурсна залежність, суспільний конфлікт, політична криза, економічна безпека, соціальний чинник, невоєнний вплив.	Презентація результатів
7	Тема 7. Нормативно-правові та інституційні засади протидії гібридним загрозам. Підготувати короткий аналітичний опис нормативно-правових та інституційних засад протидії гібридним загрозам, визначивши роль державних органів, сектору безпеки і оборони та механізмів координації. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: правовий механізм, стратегічний документ, державний орган, сектор безпеки, сектор оборони, інституційна система, міжвідомча координація, компетенція, повноваження, правовий режим, безпекова політика, реагування на загрозу, нормативне забезпечення, інституційна спроможність, кризове управління, державна стратегія, управлінське рішення, координаційний механізм, правове регулювання, безпековий	Презентація результатів

	інститут.	
8	Тема 8. Національна стійкість і стратегічне реагування на гібридні загрози. Підготувати короткий аналітичний опис сутності національної стійкості та стратегічного реагування в умовах гібридних загроз, визначивши їх роль у збереженні функціональності держави та суспільства. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: національна стійкість, стратегічне реагування, кризове реагування, адаптивність, безперервність функціонування, державна спроможність, стійкість суспільства, безпекова система, кризовий стан, управлінська гнучкість, резервування, стабільність, функціональність інституцій, державна витривалість, суспільна консолідація, стратегічне управління, критичний сектор, підготовленість, відновлення, комплексна протидія.	Презентація результатів
9	Тема 9. Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам. Підготувати короткий матеріал про міжнародний досвід протидії гібридним загрозам, визначивши роль міжнародних організацій, стратегічних комунікацій, кіберзахисту та безпекового співробітництва. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: міжнародний досвід, міжнародна організація, безпекове співробітництво, колективне реагування, стратегічні комунікації, міжнародний стандарт, кіберзахист, інформаційна безпека, партнерство, координація, міжнародна практика, спільна протидія, обмін інформацією, безпекова модель, зарубіжний підхід, міжнародна взаємодія, адаптація досвіду, союзницька підтримка, колективна безпека, транснаціональна загроза.	Презентація результатів
10	Тема 10. Перспективи розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам. Підготувати короткий аналітичний опис перспектив розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам, визначивши роль стратегічного планування, модернізації інституцій, ризик-менеджменту та зміцнення національної стійкості. Скласти глосарій із 20 ключових термінів: державна політика, стратегічне планування, модернізація інституцій, ризик-менеджмент, прогнозування, національна стійкість, безпекова трансформація, адаптивна система, нові загрози, цифровий вплив, державна стратегія, інституційне вдосконалення, управлінська модель, політика безпеки, перспективний розвиток, кризова готовність, аналітика ризиків, безпекова модернізація, комплексне реагування, стратегічний пріоритет.	Презентація результатів
	Усього за навчальною дисципліною	

Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів освіти включає в себе: підготовку наукових доповідей та есе; розробку порівняльних схем, таблиць; участь в роботі наукових конференцій та гуртків; опублікування тез наукових доповідей і статей.

Зазначений вище перелік видів індивідуальної роботи не є вичерпним та носить гнучкий характер. Вибір конкретної теми й виду індивідуальної роботи студента відбувається на початку навчального семестру за погодженням з завідувачем профільної кафедри або його заступником. Організацію, контроль та оцінку якості її виконання здійснює викладач та/або науковий керівник, закріплений кафедрою за академічною групою, до якого студентам потрібно звертатися в разі виникнення запитань. Результати виконаної індивідуальної роботи надаються студентом викладачу у паперовому або електронному вигляді до початку навчальної сесії.

Індивідуальні завдання є складовою частиною організації освітнього процесу з навчальної дисципліни та спрямовані на формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійної, дослідницької й аналітичної діяльності. Їх виконання забезпечує поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, а також сприяє набуттю практичних умінь застосування положень конституційно-правової науки для розв'язання актуальних професійних завдань.

Виконання індивідуальних завдань здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно із можливістю отримання консультаційної підтримки з боку науково-педагогічного працівника. Консультації спрямовані на уточнення структури роботи, визначення джерельної бази, формування методологічних підходів та коригування змістового наповнення завдання. У разі виконання завдань комплексного або міждисциплінарного характеру допускається їх підготовка групою здобувачів із розподілом обов'язків та визначенням індивідуального внеску кожного учасника.

Консультація є формою своєрідного інтерв'ю викладача, на якому він відповідає на ті чи інші запитання студентів щодо проблемних або ж спірних аспектів навчального матеріалу. Консультації можуть бути як індивідуальними, так і груповими (передзаліковими). Короткі індивідуальні консультації з усіх питань навчального курсу, які цікавлять студентів, можна отримати як перед початком, так і після лекції чи практичного заняття, а в певних випадках і під час таких занять, а більш розгорнуті відповіді – на кафедрі згідно із затвердженим графіком чергувань викладача по кафедрі, у тому числі і з використанням засобів відеозв'язку, а також на груповій консультації, яка зазвичай проводиться перед іспитом або заліком.

З дисципліни «Гібридні загрози та асиметричні конфлікти» індивідуальні завдання можуть реалізовуватися у різних формах, зокрема: підготовка та публікація наукової статті, підготовка доповіді й участь у роботі наукової конференції, розроблення мультимедійної презентації, аналітичного огляду судової практики, порівняльно-правового дослідження тощо. Обрана форма виконання повинна відповідати змісту дисципліни та сприяти досягненню визначених програмних результатів навчання.

Тематика завдань формується з урахуванням сучасних тенденцій розвитку права, практики його застосування та наукових підходів до вирішення проблемних питань галузі.

Мінімальні та максимальні строки видачі, виконання та захисту індивідуальних завдань доводяться до відома здобувачів освіти викладачем на початку семестру. Дотримання визначених термінів є обов'язковою умовою належного оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до встановлених критеріїв та передбачає нарахування додаткових (бонусних) балів: за підготовку та публікацію наукової статті – до 12 балів; за виступ із доповіддю на науковій конференції – до 8 балів; за підготовку та представлення презентації – до 10 балів. Конкретна кількість балів визначається з урахуванням якості змісту, рівня наукової аргументації, самостійності виконання та дотримання встановлених вимог до оформлення результатів роботи.

Підготовка тематичної презентації (тема, терміни тощо), а також виконання інших видів індивідуальних завдань погоджується здобувачем освіти із викладачем.

Критерії та умови підготовки, оформлення та публікації наукових матеріалів (статей, тез, доповідей) визначаються безпосередньо оргкомітетом наукової конференції, редакційною колегією видання або установою-організатором.

Умови підготовки, оформлення та критерії оцінювання презентацій визначаються цією програмою (кафедрою).

Індивідуальна робота також студентів включає в себе: підготовку наукових доповідей та есе; розробку порівняльних схем, таблиць; участь в роботі наукових конференцій та гуртків; опублікування тез наукових доповідей і статей.

Зазначений вище перелік видів індивідуальної роботи не є вичерпним та носить гнучкий характер. Вибір конкретної теми й виду індивідуальної роботи студента відбувається на початку навчального семестру за погодженням з завідувачем профільної кафедри або його заступником. Організацію, контроль та оцінку якості її виконання здійснює викладач та/або науковий керівник, закріплений кафедрою за академічною групою, до якого студентам потрібно звертатися в разі виникнення запитань. Результати виконаної індивідуальної роботи надаються студентом викладачу у паперовому або електронному вигляді до початку навчальної сесії.

Есе являє собою самостійно виконаний студентом науковий, критичний чи інший нарис, який вирізняється оригінальністю суджень і вишуканістю форми. Тема есе погоджується з викладачем, виконується письмово обсягом 3-5 сторінок.

Завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни є залік, який відбувається в усній чи письмовій формі.

Методи навчання

Методи навчання становлять систему впорядкованих способів спільної діяльності науково-педагогічного працівника та здобувачів вищої освіти, спрямованих на досягнення визначених програмних результатів навчання, формування загальних і фахових компетентностей, а також ефективне розв'язання

навчально-виховних завдань. Реалізація методів навчання здійснюється через сукупність дидактичних прийомів, організаційних форм та відповідних засобів освітньої діяльності.

Під час викладання та опанування навчальної дисципліни «Гібридні загрози та асиметричні конфлікти» застосовується комплекс методів, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною спрямованістю навчання.

1. Словесні методи

До словесних методів належать способи вербального викладення та опрацювання навчального матеріалу, зокрема: розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія. Зазначені методи передбачають описове розкриття змісту тем, тлумачення сутності правових явищ, категорій і процесів, аналіз нормативно-правових положень, а також перевірку рівня самостійного засвоєння матеріалу здобувачами освіти. Їх використання сприяє формуванню системного бачення проблем правового регулювання та розвитку навичок професійної аргументації.

2. Наочні методи

Наочні методи передбачають використання візуальних засобів навчання з метою підвищення ефективності сприйняття та осмислення інформації. У межах дисципліни застосовуються демонстрація схем, таблиць, структурно-логічних моделей, діаграм, ілюстративних матеріалів, відеофрагментів та інших засобів візуалізації. Використання наочності забезпечує кращу систематизацію складних правових конструкцій, сприяє формуванню аналітичного мислення та полегшує засвоєння теоретичних положень.

3. Практичні методи

Практичні методи орієнтовані на формування професійних умінь і навичок, зокрема здатності оперувати конституційно-правовими категоріями, аналізувати та застосовувати норми права, вирішувати практичні ситуації у сфері публічно-правових відносин. Реалізація зазначених методів здійснюється під час семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, розв'язання кейсів, аналізу судової практики та моделювання правових ситуацій.

Практична складова навчання спрямована на інтеграцію теоретичних знань із реальними правозастосовними процесами, що забезпечує професійну орієнтацію здобувачів освіти.

Методи за рівнем самостійної пізнавальної діяльності

З метою активізації інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти у процесі навчання застосовуються також методи, диференційовані за рівнем самостійності мислення:

- *метод проблемного викладу*, що передбачає постановку наукової або практичної проблеми та послідовне розкриття шляхів її вирішення;
- *частково-пошуковий (евристичний) метод*, спрямований на залучення здобувачів до самостійного пошуку окремих елементів розв'язання поставленого завдання;
- *дослідницький метод*, який передбачає виконання самостійних наукових досліджень, аналіз правових джерел, формулювання власних висновків і пропозицій.

Комплексне поєднання зазначених методів забезпечує належний рівень теоретичної підготовки, розвиток критичного мислення та формування стійких професійних компетентностей у сфері захисту прав людини.

Методи та форми контролю, критерії оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Методи контролю є сукупністю способів діагностичної діяльності, спрямованих на забезпечення зворотного зв'язку в освітньому процесі та визначення рівня досягнення програмних результатів навчання. Їх застосування дає можливість отримати об'єктивні дані щодо успішності засвоєння навчального матеріалу, результативності організації навчального процесу та сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей.

Контрольні заходи покликані встановити відповідність рівня набутих знань, умінь і практичних навичок вимогам стандартів вищої освіти, освітньо-професійної програми та робочої програми навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється з урахуванням принципів системності, об'єктивності, прозорості та академічної доброчесності.

Самоконтроль

Самоконтроль є важливим елементом навчальної діяльності та спрямований на формування здатності здобувачів освіти до самооцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу. Він передбачає самостійне виконання тестових завдань, аналіз правильності розв'язання практичних ситуацій, перевірку конспектів, підготовку до семінарських занять та інших форм роботи. Розвиток навичок самоконтролю сприяє підвищенню відповідальності здобувачів за результати власного навчання.

Кафедральний контроль

Кафедральний контроль здійснюється з метою моніторингу якості підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення. Він може реалізовуватися у формі:

- поточного контролю;
- рубіжного контролю;
- підсумкового семестрового контролю.

Такий підхід забезпечує поетапне відстеження динаміки навчальних досягнень та своєчасне коригування освітнього процесу.

Види контролю результатів навчання

В освітньому процесі застосовуються такі основні види контролю:

- поточний контроль протягом семестру;
- виконання та захист контрольних робіт, передбачених навчальним планом;
- приймання та оцінювання індивідуальних завдань;
- підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час усіх видів аудиторних занять упродовж семестру. Його формами можуть бути усне опитування, письмові роботи, тестування, колоквіуми, аналіз практичних ситуацій, виступи здобувачів під час

обговорення питань на семінарських заняттях тощо. Результати поточного оцінювання доводяться до відома здобувачів своєчасно та в установленому порядку.

Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної/індивідуальної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); проблемні ситуації, метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань										Модуль на контрольна робота	Залік**	Загальна кількість балів
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10			
Робота на семінарському занятті	7	7	7	7	6	6	6	6	6	6	20	Відповідно до умов визначених Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти "ПрАт"ВНЗ"МА УП"	100
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 6-7 балів.

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (<https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (письмово). Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

**Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

Для заочної форми навчання залік є обов'язковою складовою підсумкового оцінювання.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
68-74	D		
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Орієнтовний перелік питань для комплексного контролю:

1. Поняття гібридних загроз як сучасної форми деструктивного впливу на державу.
2. Поняття асиметричних конфліктів та їх місце у системі сучасної безпеки.

3. Співвідношення понять гібридна загроза, гібридна агресія та асиметричний конфлікт.
4. Основні ознаки гібридних загроз у сучасному безпековому середовищі.
5. Характерні риси асиметричних конфліктів.
6. Місце гібридних загроз у системі національної безпеки держави.
7. Вплив гібридних загроз на державне управління.
8. Вплив асиметричних конфліктів на суспільну стабільність держави.
9. Теоретичні підходи до розуміння природи гібридних загроз.
10. Теоретичні підходи до дослідження асиметрії сил у сучасних конфліктах.
11. Багатокомпонентний характер гібридного протиборства.
12. Комплексний вплив як ознака гібридної агресії.
13. Логіка розвитку гібридних загроз у сучасних міжнародних відносинах.
14. Структура асиметричного конфлікту.
15. Закономірності формування сучасних гібридних процесів.
16. Роль міждисциплінарного підходу у дослідженні гібридних загроз.
17. Державні актори як суб'єкти гібридного протиборства.
18. Недержавні актори у системі гібридних загроз.
19. Проксі-суб'єкти як інструмент асиметричного впливу.
20. Роль спецслужб у реалізації гібридних стратегій.
21. Приватні військові компанії як елемент гібридного конфлікту.
22. Терористичні структури у системі асиметричних загроз.
23. Інформаційні мережі як інструмент деструктивного впливу.
24. Політичний тиск як інструмент гібридної агресії.
25. Економічний примус у системі гібридного протиборства.
26. Психологічний вплив як складова асиметричного конфлікту.
27. Диверсійна діяльність у структурі гібридних загроз.
28. Механізми прихованої реалізації гібридних стратегій.
29. Інформаційний простір як поле гібридного протиборства.
30. Інформаційно-психологічні операції як складова гібридних загроз.
31. Дезінформація як інструмент дестабілізації держави і суспільства.
32. Пропаганда як засіб гібридного впливу.
33. Маніпуляція суспільною свідомістю у сучасних конфліктах.
34. Формування деструктивних наративів у межах гібридної агресії.
35. Контрнаративи як засіб протидії інформаційним загрозам.
36. Підрив довіри до державних інституцій через інформаційні кампанії.
37. Вплив інформаційно-психологічних операцій на прийняття управлінських рішень.
38. Роль засобів масової комунікації у поширенні гібридних впливів.
39. Соціальні мережі як середовище реалізації інформаційних загроз.
40. Кіберпростір як середовище сучасного асиметричного конфлікту.
41. Кіберзагрози як складова гібридної агресії.
42. Кібератаки як інструмент досягнення стратегічних цілей.
43. Кібердиверсії та їх загроза для державних інформаційних систем.
44. Втручання у функціонування критичної інфраструктури через кіберпростір.
45. Вплив кіберзагроз на обороноздатність держави.

46. Вплив кіберзагроз на економічну безпеку держави.
47. Вплив кіберзагроз на інформаційну безпеку держави.
48. Кіберзахист як елемент системи протидії гібридній агресії.
49. Економічні аспекти гібридних загроз.
50. Санкційні механізми у структурі гібридного протиборства.
51. Енергетична залежність як фактор вразливості держави.
52. Торговельні обмеження як інструмент асиметричного впливу.
53. Політична дестабілізація як складова гібридної агресії.
54. Соціальне розколювання як механізм послаблення держави.
55. Використання внутрішніх криз у реалізації гібридних стратегій.
56. Взаємозв'язок економічних, політичних і соціальних чинників у гібридних загрозах.
57. Невоєнні інструменти досягнення стратегічних цілей у сучасних конфліктах.
58. Нормативно-правові засади протидії гібридним загрозам.
59. Стратегічні документи держави у сфері протидії гібридним загрозам.
60. Інституційна система забезпечення протидії гібридним загрозам.
61. Повноваження державних органів у сфері реагування на гібридні загрози.
62. Місце сектору безпеки і оборони у протидії асиметричним конфліктам.
63. Міжвідомча координація у системі реагування на гібридні загрози.
64. Правові режими реагування на гібридні та асиметричні виклики.
65. Державна політика у сфері протидії гібридним загрозам.
66. Напрями вдосконалення нормативно-правового забезпечення протидії гібридним загрозам.
67. Поняття національної стійкості у сучасному безпековому дискурсі.
68. Національна стійкість як умова протидії гібридним загрозам.
69. Кризове реагування у системі забезпечення національної безпеки.
70. Безперервність функціонування державних інституцій в умовах гібридного впливу.
71. Адаптивність державного управління до асиметричних викликів.
72. Збереження функціональності критичних секторів в умовах гібридних загроз.
73. Стратегічне управління як механізм підвищення національної стійкості.
74. Роль суспільної консолідації у протидії гібридним загрозам.
75. Значення стратегічного реагування в умовах асиметричних конфліктів.
76. Міжнародні підходи до виявлення та стримування гібридних загроз.
77. Роль міжнародних організацій у протидії гібридним загрозам.
78. Міжнародні стандарти інформаційної безпеки у системі протидії гібридним впливам.
79. Міжнародні стандарти кіберзахисту у контексті асиметричних конфліктів.
80. Механізми міжнародного безпекового співробітництва у сфері протидії гібридним загрозам.
81. Колективне реагування на гібридні загрози.
82. Зарубіжний досвід стратегічних комунікацій у протидії деструктивному впливу.
83. Зарубіжний досвід кіберзахисту в умовах гібридної агресії.
84. Адаптація міжнародного досвіду до національної системи безпеки України.

85. Трансформація сучасного безпекового середовища під впливом гібридних загроз.
86. Нові форми асиметричного впливу в умовах цифровізації.
87. Мережеві механізми дестабілізації як складова сучасних гібридних загроз.
88. Ризик-менеджмент і прогнозування у сфері протидії гібридним загрозам.
89. Перспективи модернізації інституційної системи реагування на гібридні загрози.
90. Перспективи розвитку державної політики у сфері протидії гібридним загрозам та асиметричним конфліктам.

Рекомендовані джерела (література):

Основні джерела:

1. Франчук В. І. Теорія безпеки соціальних систем: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів; Одеса: Фенікс, 2020. 224 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3462/1/%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
2. Отенко І. П., Москаленко Н. О., Азаренков Г. Ф. Теорія управління безпекою соціальних систем: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 220 с.
3. Живко З. Б., Баворовська О. Б., Занора В. О. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 120 с.
4. Монастирський Г. Л. Теорія організації: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 288 с. URL: <https://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>
5. Гриненко В. В. Основи безпеки бізнесу: навчальний посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/59074/1/2020%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%20100%D0%9B%20%D0%9A%D0%9B%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

Додаткові:

- Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2010. 288 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-07/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf

Саганюк Ф. В., Фролов В. С., Павленко В. І. та ін. Сектор безпеки і оборони України: стратегічне керівництво та військове управління : монографія / за ред. І. С. Руснака. Київ : ЦЗ МО та ГШ ЗС України, 2018. 230 с. URL: <https://nuou.org.ua/assets/monography/monog-sbou.pdf>

Руснак І. С. та ін. Оборонний огляд: український вимір 2014–2018 : монографія. Київ : НУОУ, 2018. URL: <https://nuou.org.ua/u/stru/centers/cvds/ord/scientific-works.html>

Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : вибрані наукові праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>

Резнікова О. О. Розробка стратегії національної безпеки з урахуванням принципів національної стійкості. Стратегічна панорама. 2018. № 2. С. 29–35. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/view/32>

Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf

Резнікова О. О., Войтовський К. Є., Лепіхов А. В. Національна стійкість у регіональному вимірі : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2021. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-02/dopovid-natsionalna-stiykist-na-regionalnomu-rivni.pdf>

Малишев О. В., Малишева Н. Р., Калмиков В. Г., Левчук О. В. Оборонне планування на основі спроможностей в Україні: поточний стан і перспективи. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. 2020. № 3(70). С. 54–61. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/223827>

Денежкін М. М., Наливайко А. Д., Поляєв А. І. Особливості оборонного планування у державах-членах НАТО на основі спроможностей. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. 2017. № 2. С. 34–38. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/125129>

Полевий В. Оборонне планування у сфері стратегічних комунікацій сил оборони України на основі пріоритетних завдань та на основі спроможностей. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. 2023. № 2(78). С. 68–73. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/290266>

Полевий В. Напрями розвитку спроможностей сил оборони України у сфері стратегічних комунікацій. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. 2024. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/305328>

Сальнікова О. Ф., Іващенко А. М., Сівоха І. М. Застосування рефлексивного управління в стратегічних комунікаціях для протидії загрозам гібридного характеру. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. 2019. № 3(67). С. 16–22. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/196649>

Вербицька А. М., Савченко В. А., Дзюба Т. М., Кацалап В. О. Система стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України. Наука і оборона. 2017. № 1. С. 34–39. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/download/234021/232667/535345>

Семененко В. М. Культура стратегічних комунікацій як основа таргетингу цільових аудиторій. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. 2021. № 2. URL: <https://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/234021>

Федієнко О. П. Міжнародні стандарти оцінки кіберстійкості. Інформація і право. 2024. № 3(50). С. 124–135. URL: https://jnas.nbuv.gov.ua/j-pdf/Infpr_2024_3_14.pdf

Поляков О. М. Міжнародна взаємодія у сфері кібербезпеки: сучасні підходи до посилення захисту кіберпростору. Інформація і право. 2021. № 2. URL: https://jnas.nbuv.gov.ua/j-pdf/Infpr_2021_2_17.pdf

Мануїлов Я. С. Забезпечення кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури: організаційно-правовий аспект. Інформація і право. 2023. № 1. URL: https://jnas.nbuv.gov.ua/j-pdf/Infpr_2023_1_15.pdf

Developing the critical infrastructure protection system in Ukraine : monograph / ed. by D. D. Biryukov, S. I. Kondratov. Kyiv : NISS, 2017. URL: <https://niss.gov.ua/publikacii/monografii/developing-critical-infrastructure-protection-system-ukraine-monografiya>

Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури в Україні : аналітична доповідь / за заг. ред. Д. Д. Бирюкова. Київ : НІСД, 2019. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-05/Dopov_Suchodolya_print.pdf

Державна система захисту критичної інфраструктури в Україні: актуальні проблеми організації та функціонування : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2020. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-08/dopovid-systema-zahystu-krytychnoyi-infrastruktury_0.pdf

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Верховна Рада України – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>
6. Офіційний веб портал судової влади в Україні URL: <https://court.gov.ua/>
7. Єдиний реєстр судових рішень в Україні. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
8. Prozorro: система публічних закупівель. URL: <https://prozorro.gov.ua>
9. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>